

Як цитувати: Алексєєва С. Публікаційна активність як складова професійної кар'єри науковця. Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку: матеріали XXI Міжнародної науково-практичної конференції. м. Дебрецен (Угорщина): ГО «ВАДНД», 07 червня 2022 р. С. 264-268 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/730704>

Алексєєва Світлана
доктор педагогічних наук,
Інститут педагогіки Національної
академії педагогічних наук України
м. Київ, Україна

ПУБЛІКАЦІЙНА АКТИВНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КАР'ЄРИ НАУКОВЦЯ

Публікаційна активність є однією з важливіших складових при оцінюванні (складанні рейтингів) науковців, яка ґрунтується на міжнародному визнанні отриманих наукових результатів, через публікації у виданнях, що індексуються наукометричними базами Scopus та Web of Science, а також апробації досліджень у закордонних конференціях. Загалом, в останні роки у практику управління розвитком наукових досліджень введено показники публікаційної активності вчених – індекси цитування. Слід зазначити і про поради щодо підвищення власних наукометричних показників:

- розширюйте «географію» своїх публікацій не тільки на українському, а й на міжнародному рівні;
- необхідно друкуватися у виданнях, які індексуються за кордоном;
- друкуйтеся з іноземними співавторами;
- важливо шукати колег, які працюють у відповідній предметній області та приймати участь з ними над спільними проектами [1].

Забезпечити публікаційну діяльність і підвищити публікаційну активність можливо шляхом злагодженої взаємодії активних суб'єктів (учасників): науковців – хто продукує наукові результати та готує їх до оприлюднення у вигляді публікацій; установа – яка надає науковцеві можливість виконувати дослідження й оприлюднювати результати (як власне наукова чи навчальна установа, так і будь-який фонд, організація, яка фінансує дослідження); видавець – той, хто забезпечує оприлюднення результатів і їх поширення технічно й методично. Три учасники нерозривно пов'язані між собою: цитованість науковця залежить не тільки від якості дослідження, а й від видання, де його результати оприлюднені, що, своєю чергою, залежить від установи, яка надала фінансування, в тому числі й на опублікування результатів, а також від активної позиції видавця. Цитованість науковця впливає на його рейтинг і фінансування подальших проектів, а отже, і на цитованість установи, де він працює чи викладає. Установа, в якій працює багато добре відомих і цитованих науковців – продукувачів рейтингових публікацій, може впевнено розраховувати на підтримку держави і фінансових установ, участь бізнесових структур у прикладних розробках, зрештою – на

залучення до подальших досліджень науковців із вищими рейтингами. Вони зможуть обирати найвпливовіші у відповідній царині видання, принесуть нові високоцитовані публікації і, відповідно, гроші та стабільний поступ, сприятимуть створенню актуальних наукових шкіл і спадковості наукових традицій [2].

В закладах вищої освіти та наукових установах на третьому освітньо-науковому рівні пропонують вивчення навчальної дисципліни «Публікаційна активність та наукометричні бази даних», що передбачає здобуття теоретичних знань, умінь, навичок та компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження. Предметом вивчення навчальної дисципліни є дослідження засобів і методів публікаційної активності з дотриманням правил цитувань, принципів академічної доброчесності на основі вивчення актуальності і новизни досліджуваної теми за допомогою міжнародних наукометричних баз даних. Аспіранту винесені питання щодо оволодіння глибокими професійними знаннями щодо підготовки наукових публікацій, універсальними навичками оформлення наукової публікації згідно з вимогами видань, уміння вибору наукового видання, яке відповідає рівню підготовленої публікації. Очікуваними результатами навчання з дисципліни є: здобуття навичок написання наукової статті, тез, дисертації, монографії, здатність до використання наукометричних баз даних, навички роботи з новими програмними продуктами, засвоєння принципів академічної доброчесності. Такий педагогічний супровід майбутніх науковців та їх консультування з розвитку професійної кар'єри, на думку С. Алексєєвої, значно підвищує рівень підготовленості молодих людей до успішної самореалізації, творчої активності у побудові професійної кар'єри, сприятиме забезпеченню їхньої наукової мобільності [3]. Мусимо констатувати, що в Україні, за даними Державного комітету статистики кількість працівників наукових організацій становить 101939 осіб, з них дослідників – 54021 (53%), техніків – 10276, допоміжного персоналу – 18903. Важливо зауважити, що серед них непропорційно мало – лише 4098 – докторів наук та 13635 – кандидатів наук [4].

Розкриваючи проблему публікаційної активності як складової професійної кар'єри науковця пріоритетними напрямками стають: створення і супровід репозитаріїв відкритого доступу; управління науковими даними; підтримка електронних публікацій (e-publishing services); інформетрія (бібліометрія, наукометрія, вебометрія, альтметрія); володіння методами пошуку в інформаційно-пошукових системах і базах даних; підтримка власних БД публікацій співробітників; профілі в базах даних. На допомогу науковцям створено «Наукометричні БД» (<http://lib.khnu.km.ua/naukometr/naukometr1.php>), яка містить інформацію про найбільш поширені у світі бібліографічні й реферативні бази даних, що є інструментом для відстеження цитованості наукових публікацій. Серед представлених на цій сторінці ресурсів: інформація щодо наукометричних БД «Scopus», «Web of Science», «Google Scholar»;

бібліометрична БД «Бібліометрика української науки». Користувачам надається інформація щодо змісту ресурсів, інструкції з реєстрації та пошуку журналів у відповідних БД. Допомагає знайти шляхи підвищення наукометричних показників авторів, порівняння найбільших наукометричних БД, а також перелік журналів, які індексуються в БД «Scopus» та «Web of Science» – «Корисні посилання». Постійно поновлюється й інформація «Українські журнали в Scopus та Web of Science». Для створення та підтримки реєстру унікальних ідентифікаторів дослідників на цій сторінці розміщено БД «Open Researcher and Contributor ID (ORCID)».

Оцінювання результативності наукової діяльності через дослідження публікаційної активності – є стратегією побудови професійної кар'єри науковця як свідомої позиції та поведінки у сфері наукової діяльності, що пов'язано з посадовим та професійним зростанням. Загалом, публікаційна активність науковців уможливорює інформаційний пошук нестандартних та нетрадиційних методів розвитку науки та інновацій, визначати місце і потенціал наукових колективів, виявлення шляхів наукового зростання ученого та перспективних напрямів дослідження.

Список використаних джерел:

1. Киричок І.В. Публікаційна активність науковця: ключові моменти успішності. *Доповідь на семінарі для молодих науковців «Публікаційна кар'єра науковця: наукометричний підхід»*. [Електронний ресурс]. 5 лютого 2018 р., ХНМУ, Наукова бібліотека. Режим доступу: <http://repo.knmu.edu.ua/bitstream>
2. Публікаційна активність як спосіб наукової комунікації та гонитви за рейтингами / Ю.В. Діденко, А.І. Радченко // Вісник Національної академії наук України. – 2017. – № 9. – С. 82–98.
3. Алексеева С. В. Форми та методи онлайн консультування майбутніх фахівців з розвитку професійної кар'єри / С. В. Алексеева. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. 2016. № 44. С. 194–198.
4. Дегтярьова І.О. Наукова політика в Україні та світі і професійний розвиток молодих вчених [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rmv.dp.ua/naukova-politika-v-ukrayini-ta-sviti-i-profesiyniy-rozvitok-molodih-vchenih/>